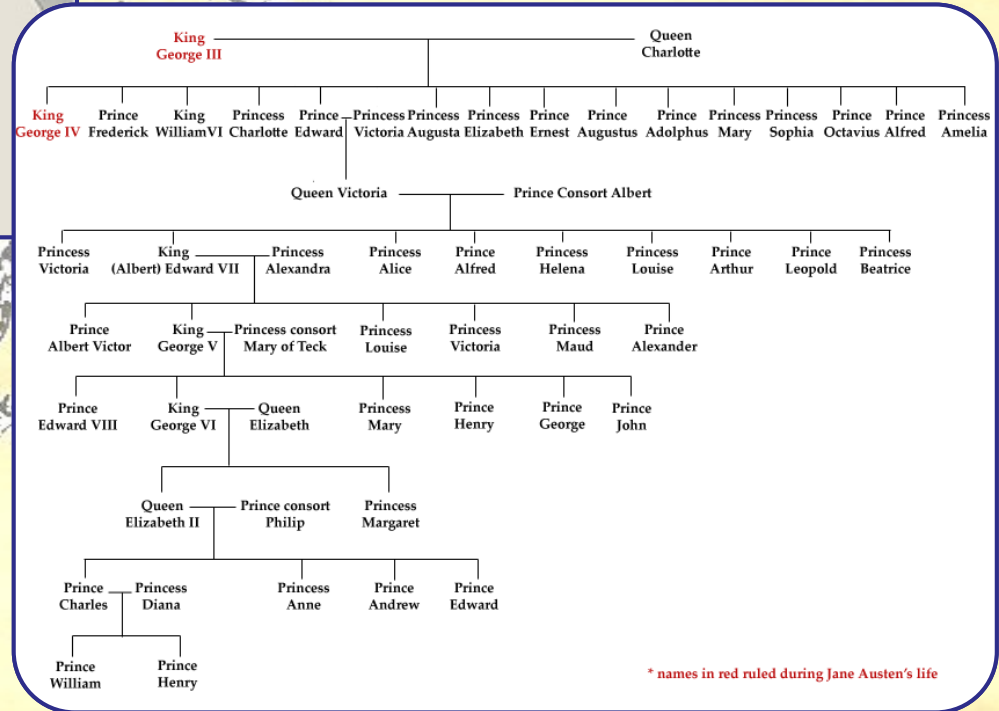

Genealogie

Genealogie

- nauka o rodokmenech

- **v ýznam** v klinické genetice - **genetické poradenství**
- **studium dědičnosti znaků u člověka**

Genetické poradenství

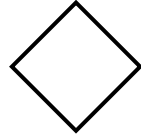
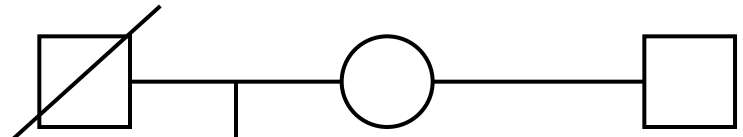
- **sestavení rodokmenu**, rodinná anamnéza
- stanovení pravděpodobnosti rizika
- cytogenetické vyšetření – sestavení karyotypu

I.

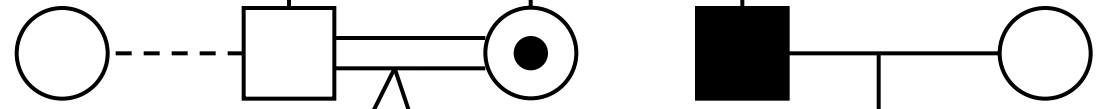
muž

žena

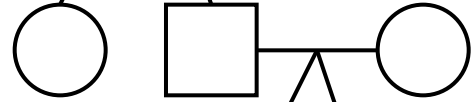
Neznámé pohlaví

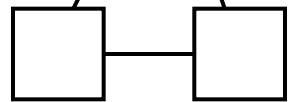
II.

III.

IV.

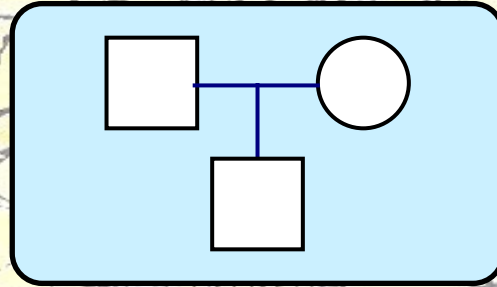

Proband

Zkuste namalovat rodokmen:

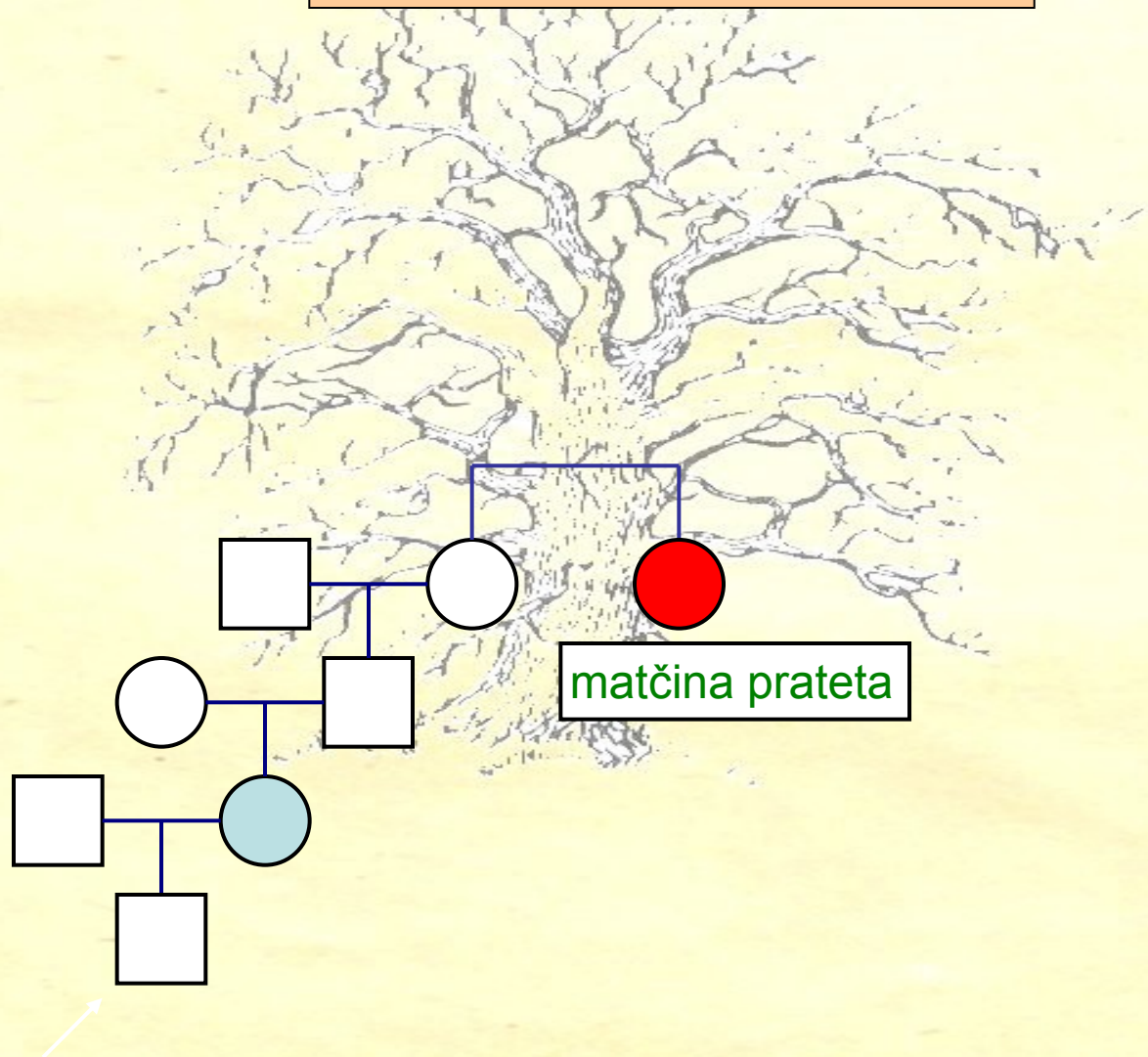
- rodokmeny malujte tužkou
- začínejte vždy od své osoby dole na stránce

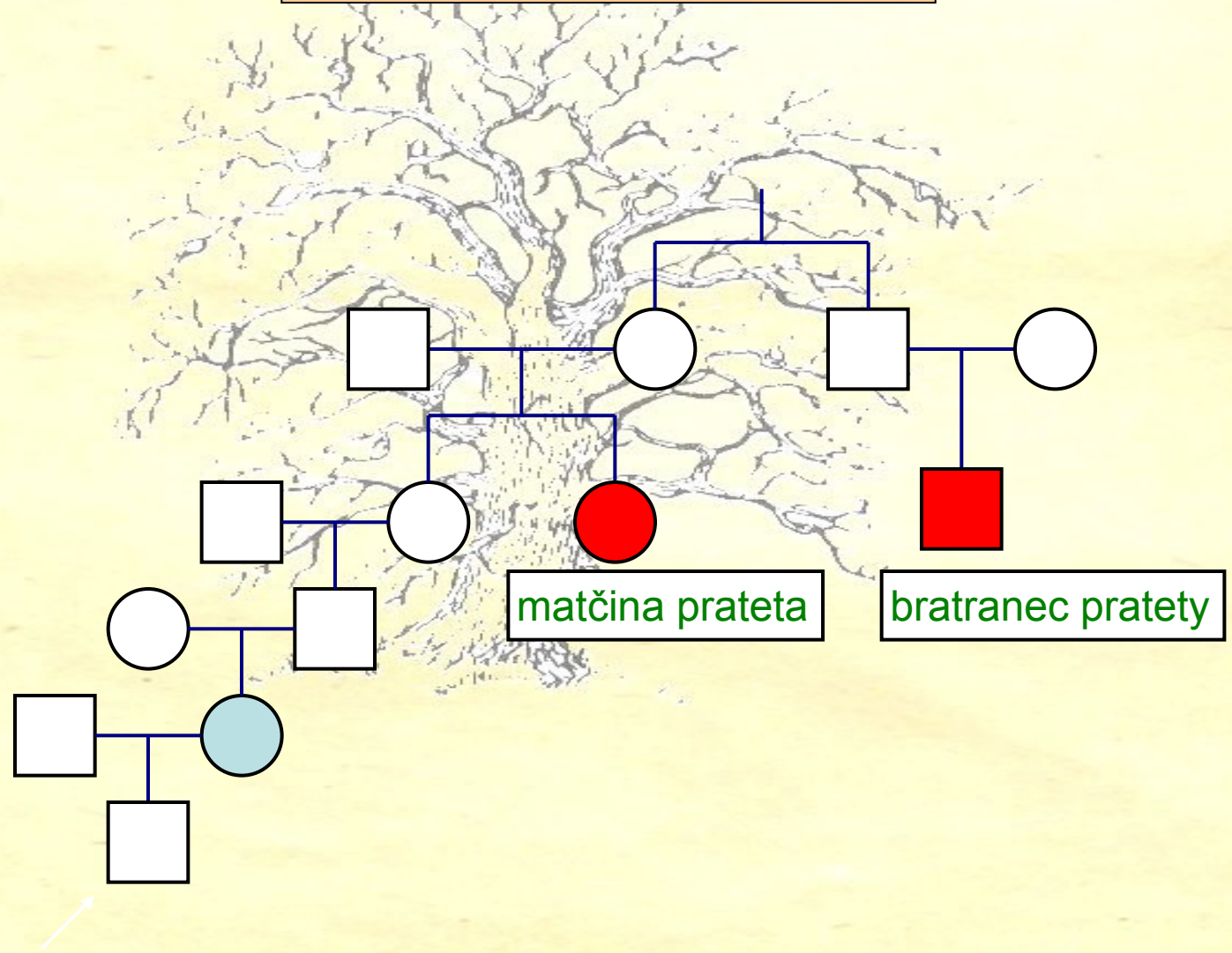
Vnuk bratrance matčiny pratety

Zkuste namalovat rodokmen:

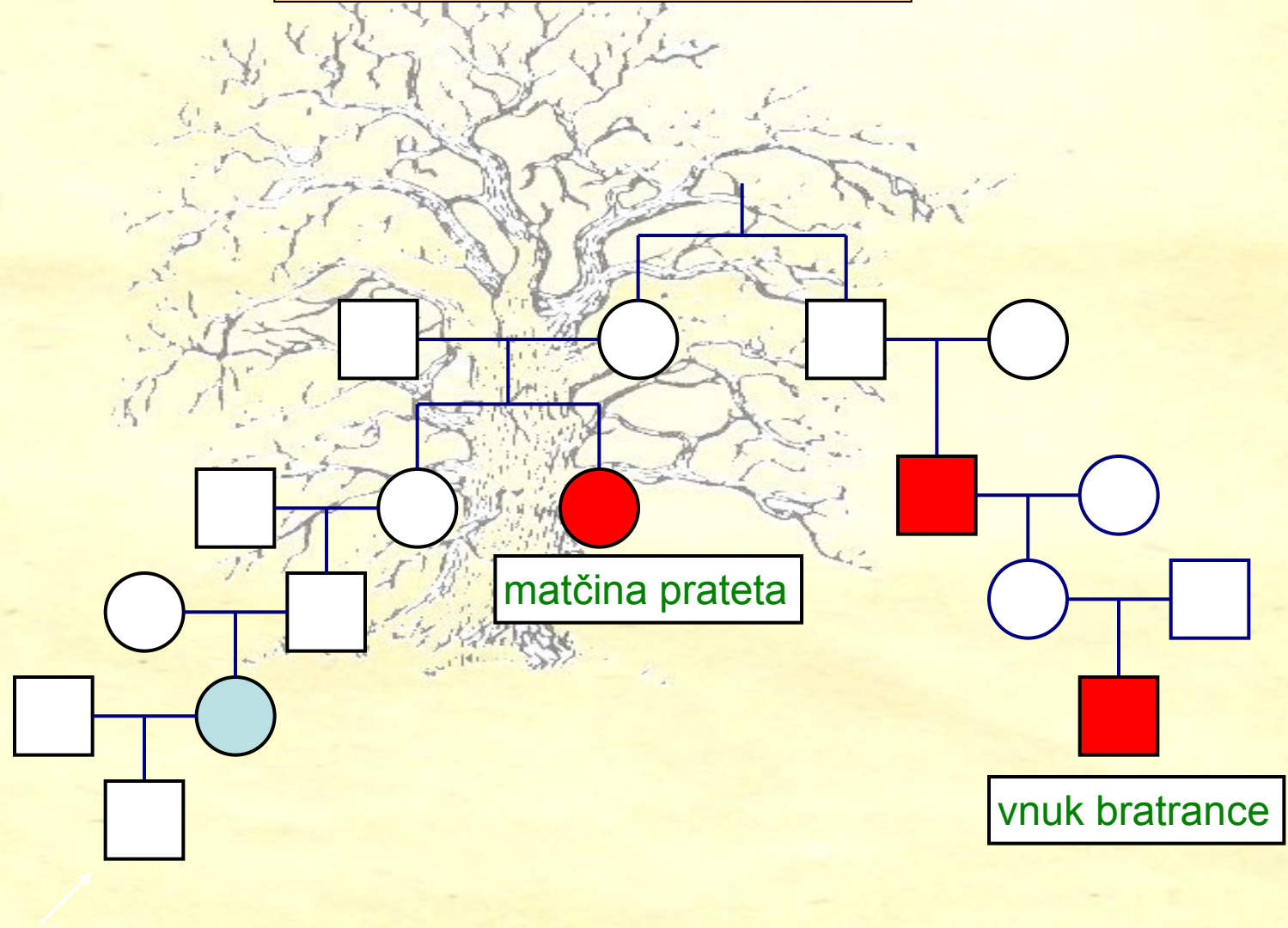
Vnuk bratrance matčiny pratety

Vnuk bratrance matčiny pratety

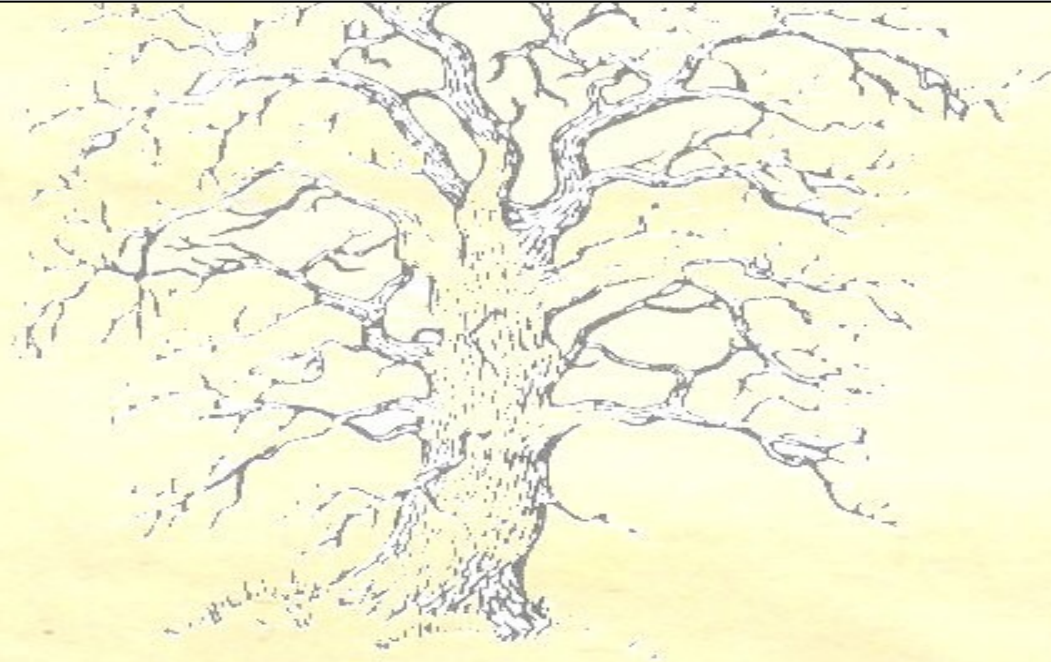

Vnuk bratrance matčiny pratety

Riziko příbuzenských sňatků

- příbuzenské sňatky zvyšují pravděpodobnost objevení se recesivních homozygotů v potomstvu
- pokud se v rodině vyskytuje recesivní alela, je vysoká pravděpodobnost, že se potkají dva heterozygoti

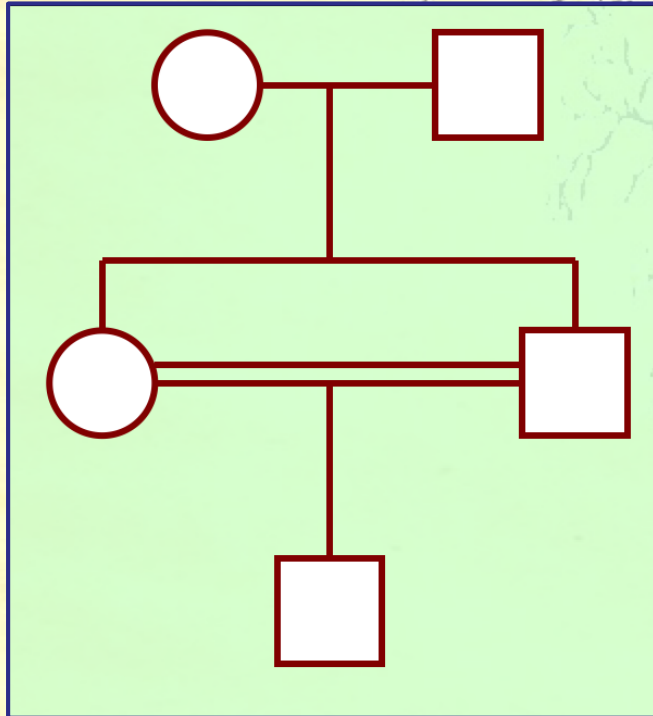

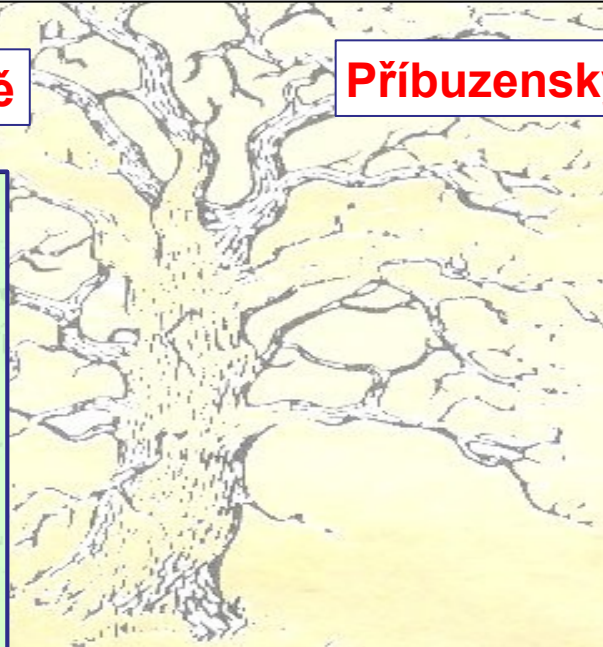
Riziko příbuzenských sňatků

- příbuzenské sňatky zvyšují pravděpodobnost objevení se recesivních homozygotů v potomstvu
- pokud se v rodině vyskytuje recesivní alela, je vysoká pravděpodobnost, že se potkají dva heterozygoti

Příbuzenský sňatek 1. stupně

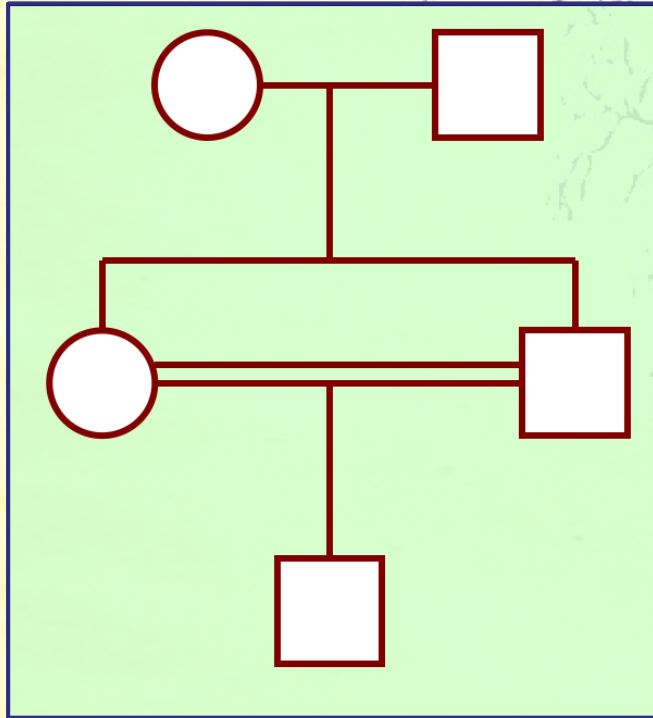
Příbuzenský sňatek 2. stupně

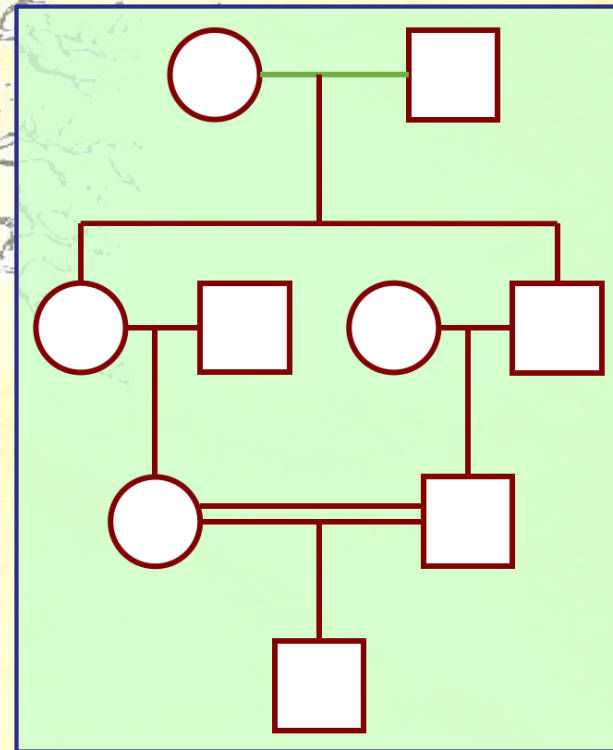
Riziko příbuzenských sňatků

- příbuzenské sňatky zvyšují pravděpodobnost objevení se recesivních homozygotů v potomstvu
- pokud se v rodině vyskytuje recesivní alela, je vysoká pravděpodobnost, že se potkají dva heterozygoti

Příbuzenský sňatek 1. stupně

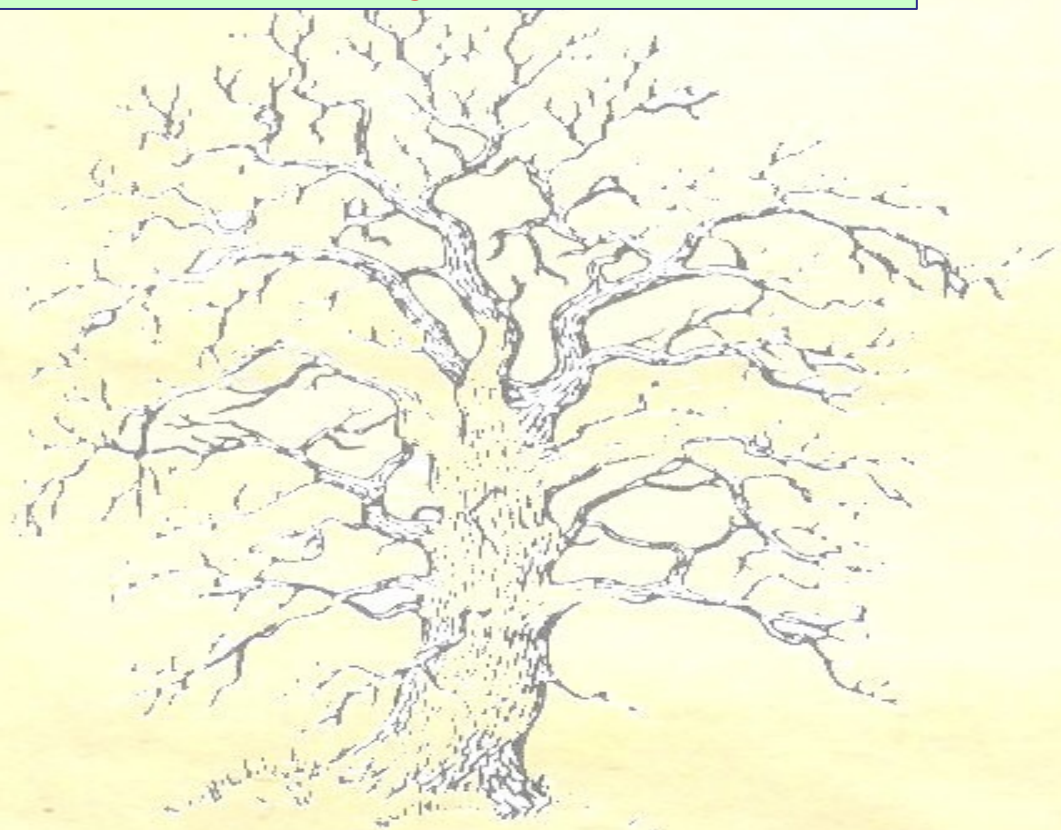

Příbuzenský sňatek 2. stupně

Riziko příbuzenských sňatků

Zajímavost - příbuzenské sňatky 2. stupně (přiznané)

Riziko příbuzenských sňatků

Zajímavost - příbuzenské sňatky 2. stupně (přiznané)

- Evropa < 1 %
- Španělsko, jižní Amerika, Čína, Japonsko, severní a střední Indie, střední Asie, Nigerie, Tanzanie **1 až 10 %**
- jižní Indie, muslimové v severní Africe a jihozápadní Asii **> 10 % (místy až 50 %)**

2015-2017

(288 respondentů)

ano, znám

10 %

bratranec se sestřenicí

82 %

polosourozenci

11 %

teta se synovcem
(2 osoby)

7 %

Riziko příbuzenských sňatků

Zajímavost - příbuzenské sňatky 2. stupně u známých osobností

Příklady sňatků bratraců a sestřenic u známých osobností

Královna Viktorie si vzala svého **bratrance** prince Alberta

Albert Einstein se oženil se svojí **sestřenicí** (Elsa Löwenthal)

Johann Sebastian Bach si vzal **sestřenici z druhého kolena** (Maria Barbara Bach)

Charles Darwin se oženil se svojí **sestřenicí** (Emma Wedgwood)
Navíc jejich babička a dědeček byli navzájem bratranec a sestřenice ze třetího kolena

Saddam Hussein si vzal svoji **sestřenici** (Sajida Talfah)

Příklady sňatků bratraců a sestřenic u známých osobností

Edgar Allan Poe si vzal svoji **sestřenici** (Virginia Clemm)

Sergei Rachmaninoff se oženil se svojí **sestřenicí** (Natalia Satina)

Franklin D. Roosevelt si vzal svoji **sestřenici z pátého kolena** (Anna Eleanor Roosevelt)

Igor Stravinsky se oženil se svojí **sestřenicí** (Katerina Nossenko)

H. G. Wells si vzal svoji **sestřenici** (Isabel Mary Wells)

Riziko příbuzenských sňatků

Albinismus:

- četnost v naší populaci je asi 1/25 000 (USA a Evropa 1/17 000 až 1/20 000)

Albinismus – většinový

x

oculocutaneous

(duhovka má modré zbarvení)

(duhovka vzácně růžová nebo hnědá)

Riziko příbuzenských sňatků

Albinismus:

- četnost v naší populaci je asi 1/25 000 (USA a Evropa 1/17 000 až 1/20 000)

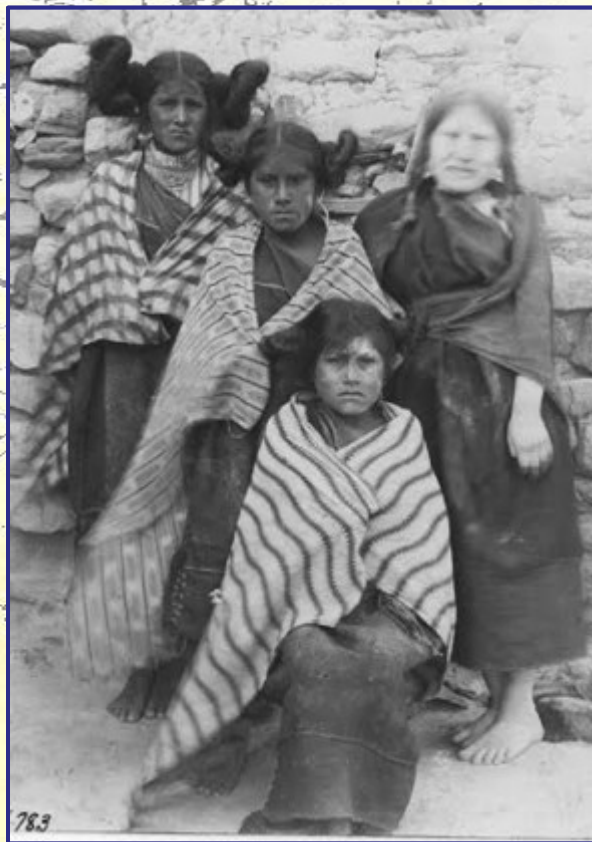

Riziko příbuzenských sňatků

Albinismus:

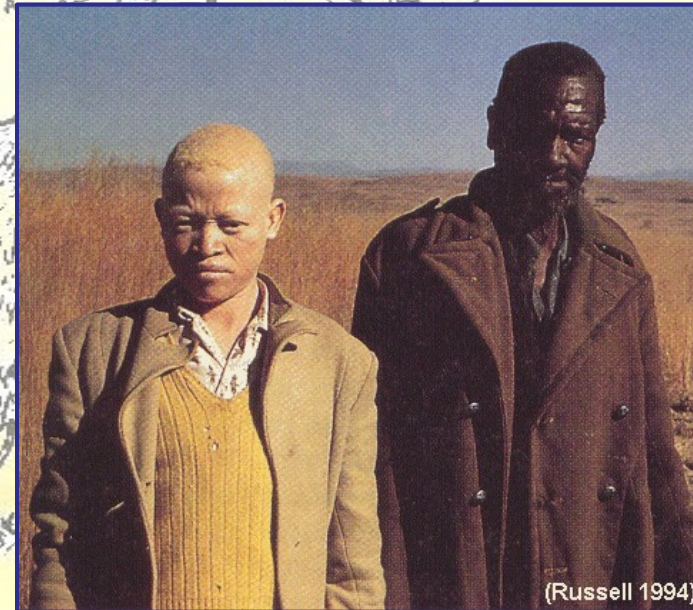
- četnost v naší populaci je asi 1/25 000 (USA a Evropa 1/17 000 až 1/20 000)
- četnost u indiánů kmene Hopi v Arizoně – asi 1/192

Riziko příbuzenských sňatků

Albinismus:

- četnost v naší populaci je asi 1/25 000 (USA a Evropa 1/17 000 až 1/20 000)
- četnost u indiánů kmene Hopi v Arizoně – asi 1/192
- **Burundi, Tanzanie – asi 1/250**

Riziko příbuzenských sňatků

Albinismus:

Panamští albíni

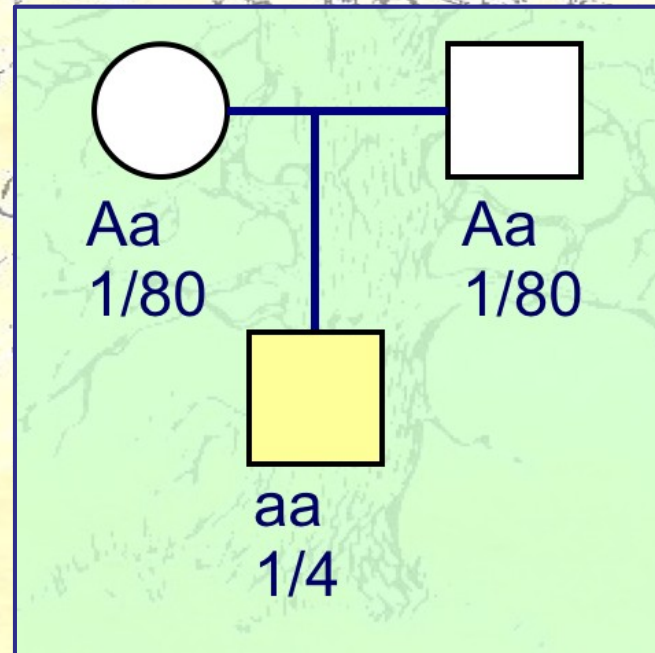

Riziko příbuzenských sňatků

Albinismus:

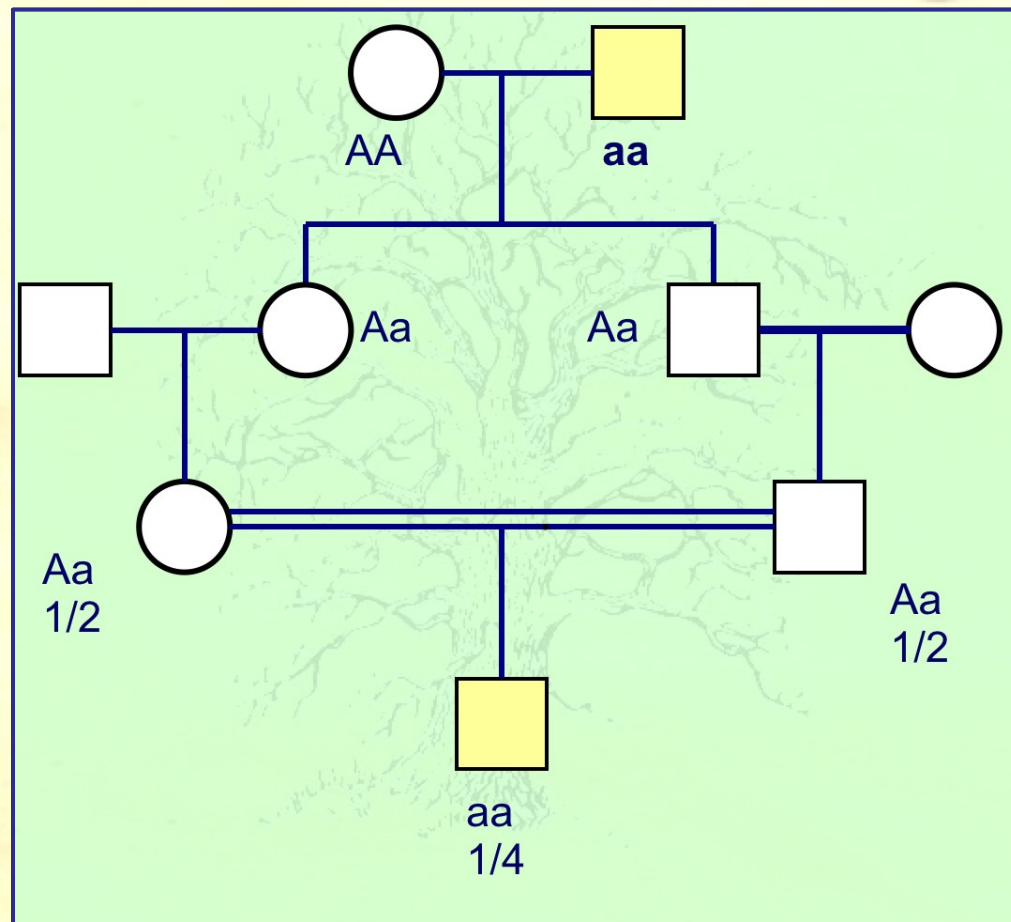
- četnost v naší populaci je asi 1/25 000

- v normálním **sňatku dvou nepříbuzných jedinců** je riziko narození albína 0,005 %, každý 80. jedinec je v populaci přenašečem (Aa)

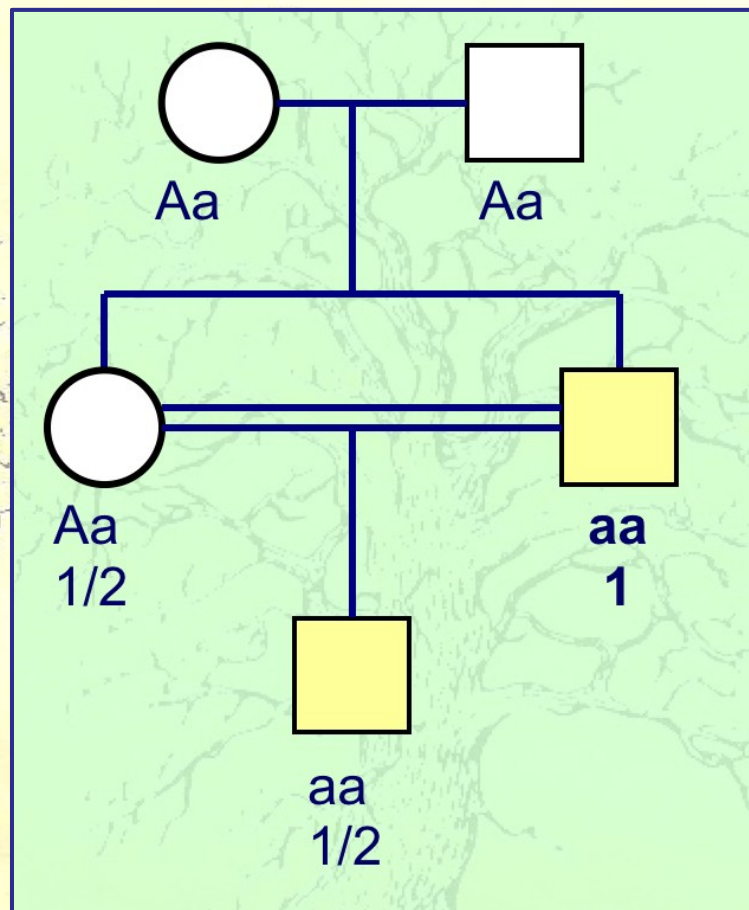
$$P = 1/80 \times 1/80 \times 1/4 = 0,005 \%$$

Postižený dědeček v příbuzenském **sňatku bratrance se sestřenicí.**

$P = 1/2 \times 1/2 \times 1/4 = 6,25 \% \text{ vs. } 0,005 \%$

Příbuzenský sňatek **postiženého bratra a zdravé sestry** heterozygotních rodičů

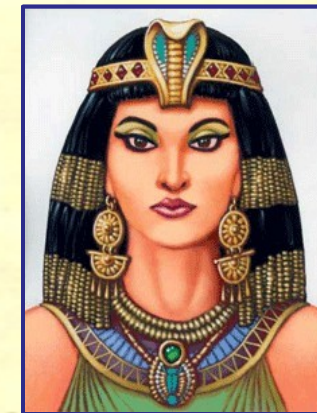
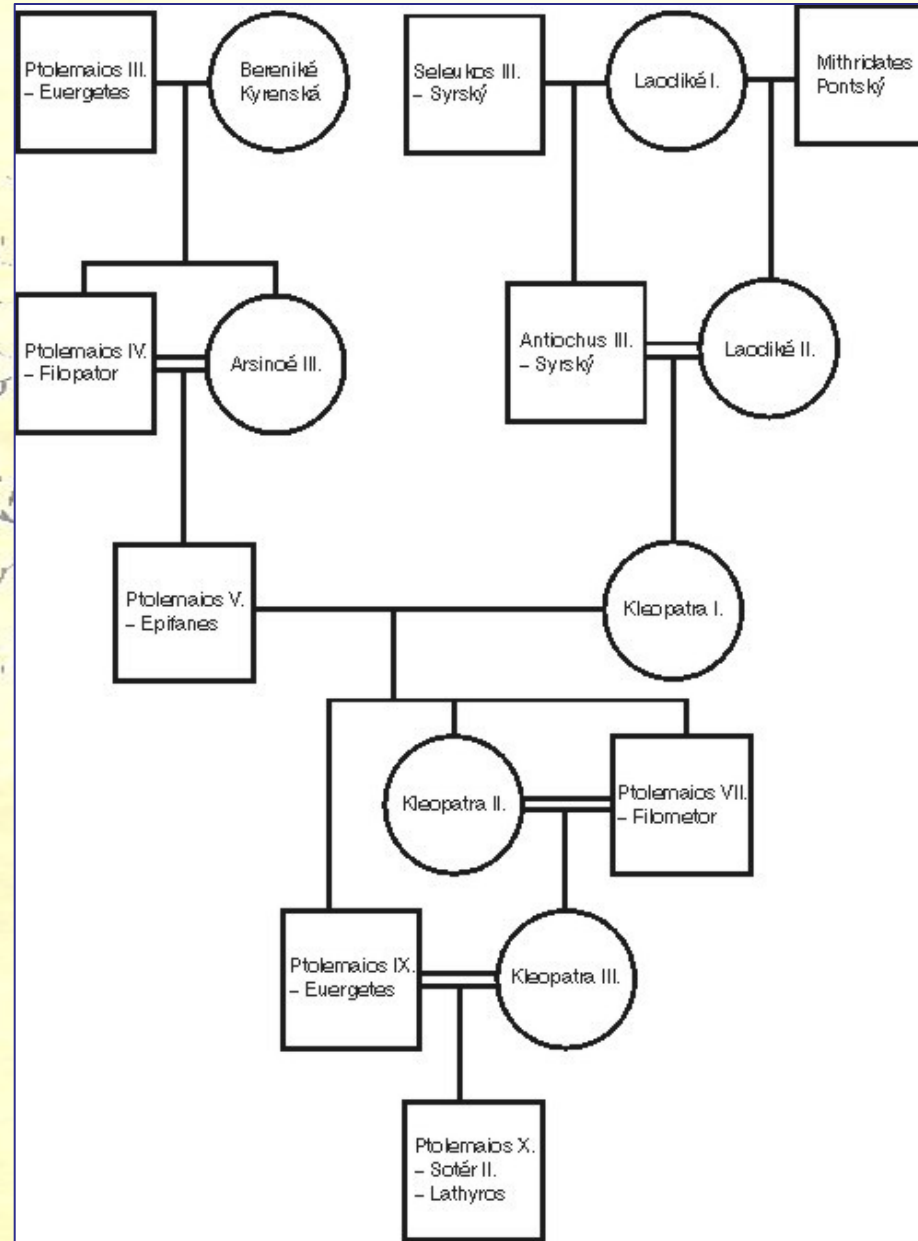

$$P = 1/2 \times 1/2 = 25 \% \text{ vs. } 0,005 \%$$

- příbuzenské sňatky tedy mohou vést k **vyššímu riziku narození dětí s** různými **dědičnými poruchami**, defekty a nemocemi

Ptolemaios V

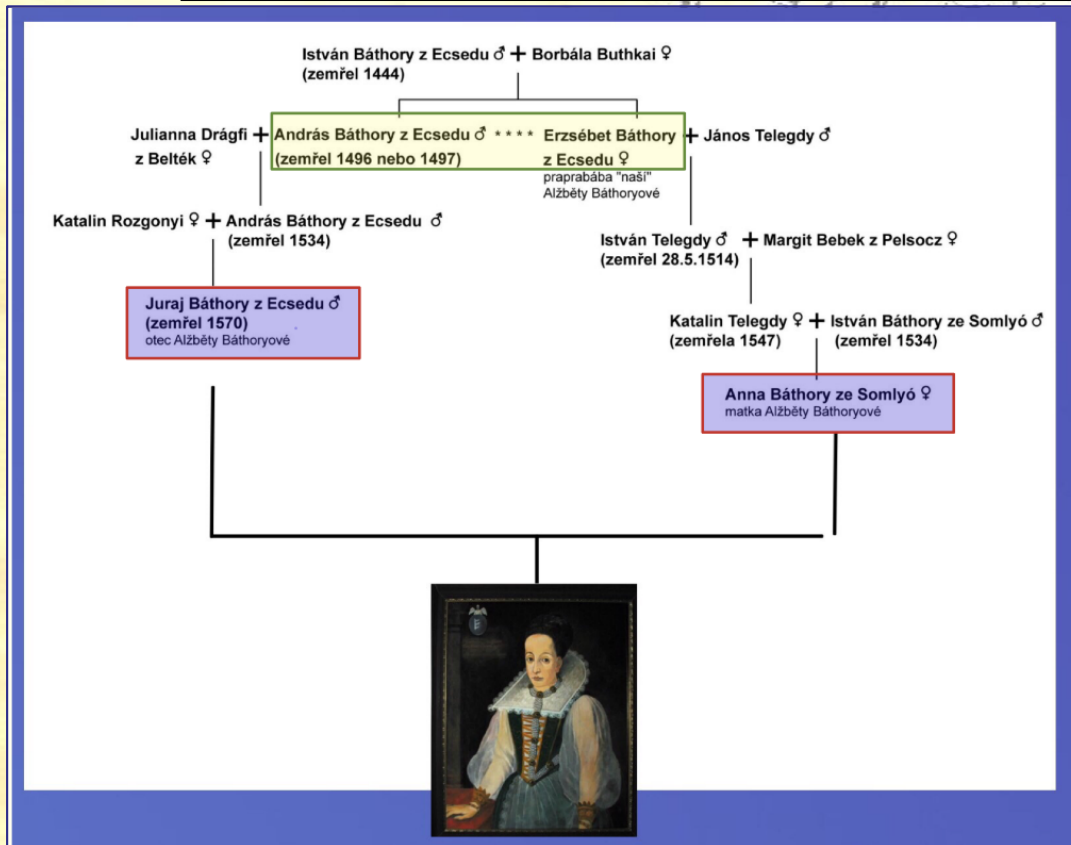

Kleopatra VII

- příbuzenské sňatky tedy mohou vést k **vyššímu riziku narození dětí s** různými **dědičnými poruchami**, defekty a nemocemi

- v 16. století – sňatek bratrance a sestřence Anny a Juraje Báthoryových (bratranec 2. stupně a sestřence 3. stupně)

dcera - hraběnka Alžběta Báthoryová

těžká epilepsie, sklony k násilí, sadismus a sexuální úchytky

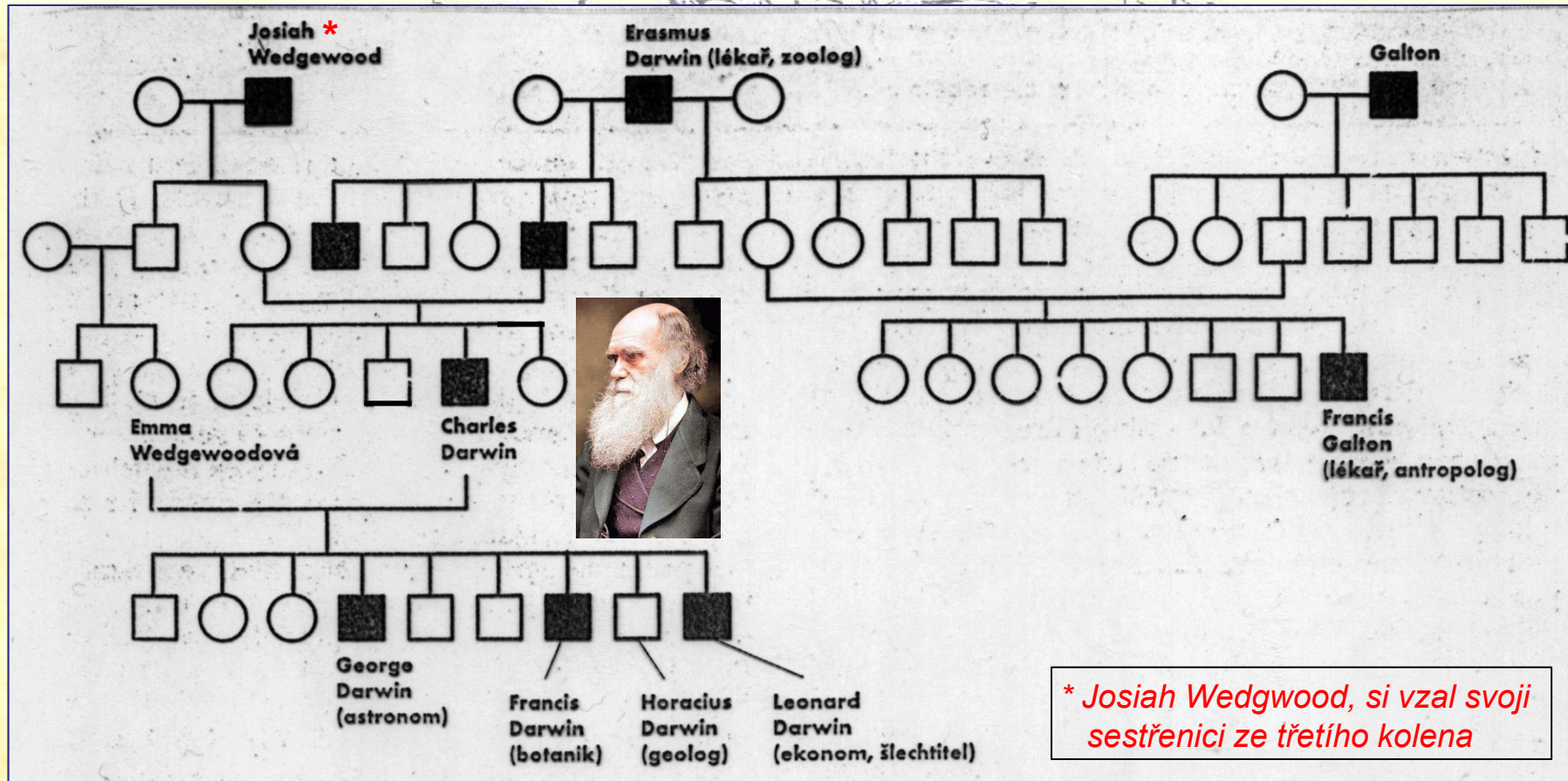

Dědeček Juraje (András Báthory z Ecsedu) a prababička Anny (Erzsébet Báthory) byli sourozenci (www.alzbeta-bathory.cz, Jitka Hrubá).

- příbuzenské sňatky tedy mohou vést k **vyššímu riziku narození dětí s** různými **dědičnými poruchami**, defekty a nemocemi

Otázka pravděpodobnosti a „zdraví populace“
(africké kmeny, asijské národy, židovské komunity)

- příbuzenské sňatky se nemusí vždy projevovat „**inbrední depresí**“

* Josiah Wedgwood, si vzal svoji sestřenicí ze třetího kolena

- příbuzenské sňatky tedy mohou vést k **vyššímu riziku narození dětí s** různými **dědičnými poruchami**, defekty a nemocemi

Otázka pravděpodobnosti a „zdraví populace“
(africké kmeny, asijské národy, židovské komunity)

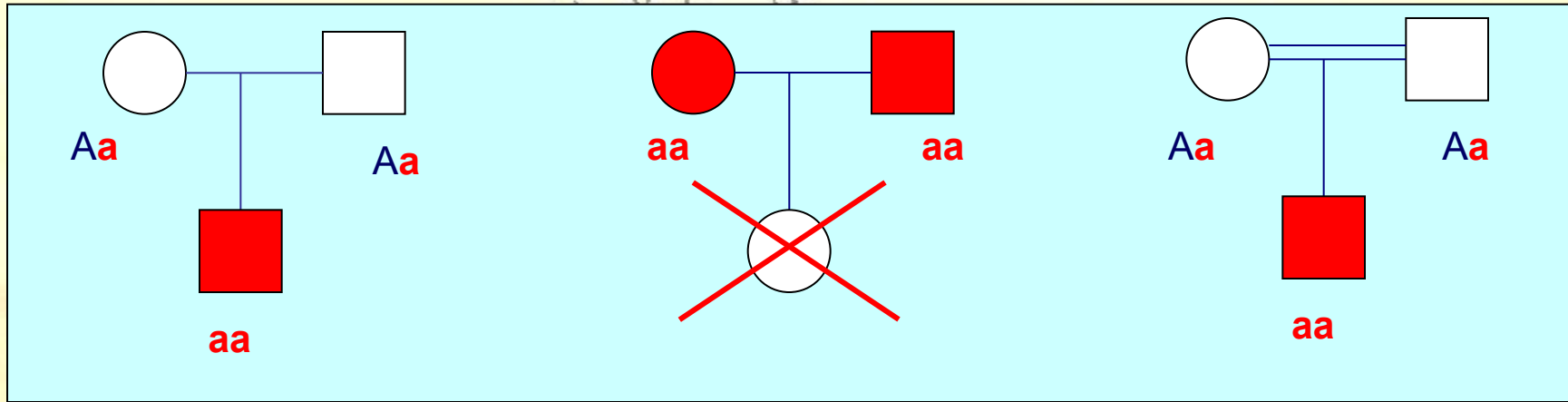
- příbuzenské sňatky se nemusí vždy projevovat „**inbrední depresí**“

- chov a obnovení chovu **starokladrubských koní**
mírný inbríding i úzké příbuzenské páření

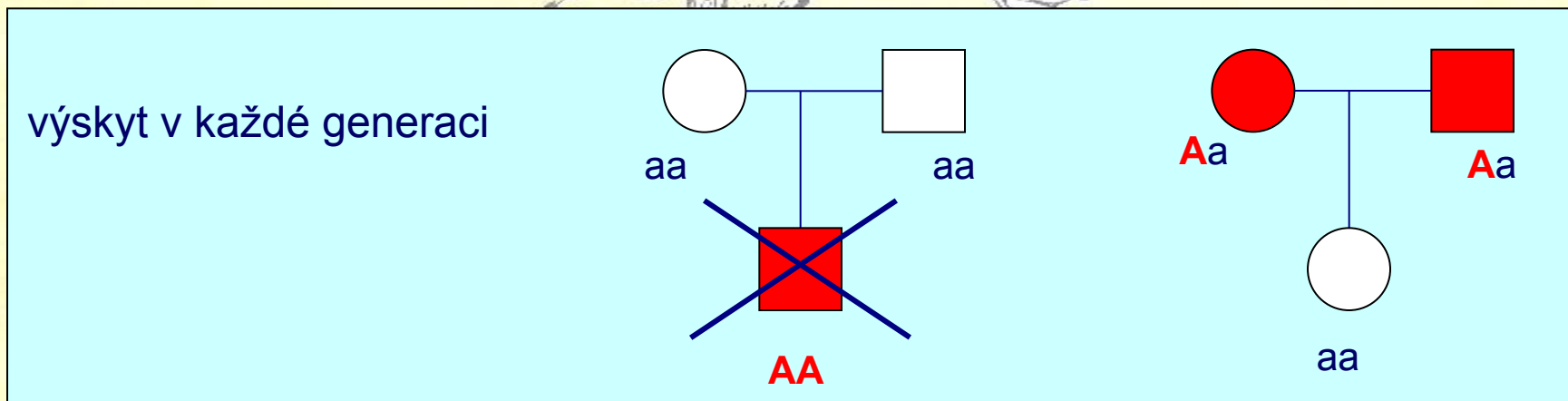

Pravidla pro čtení z rodokmenů

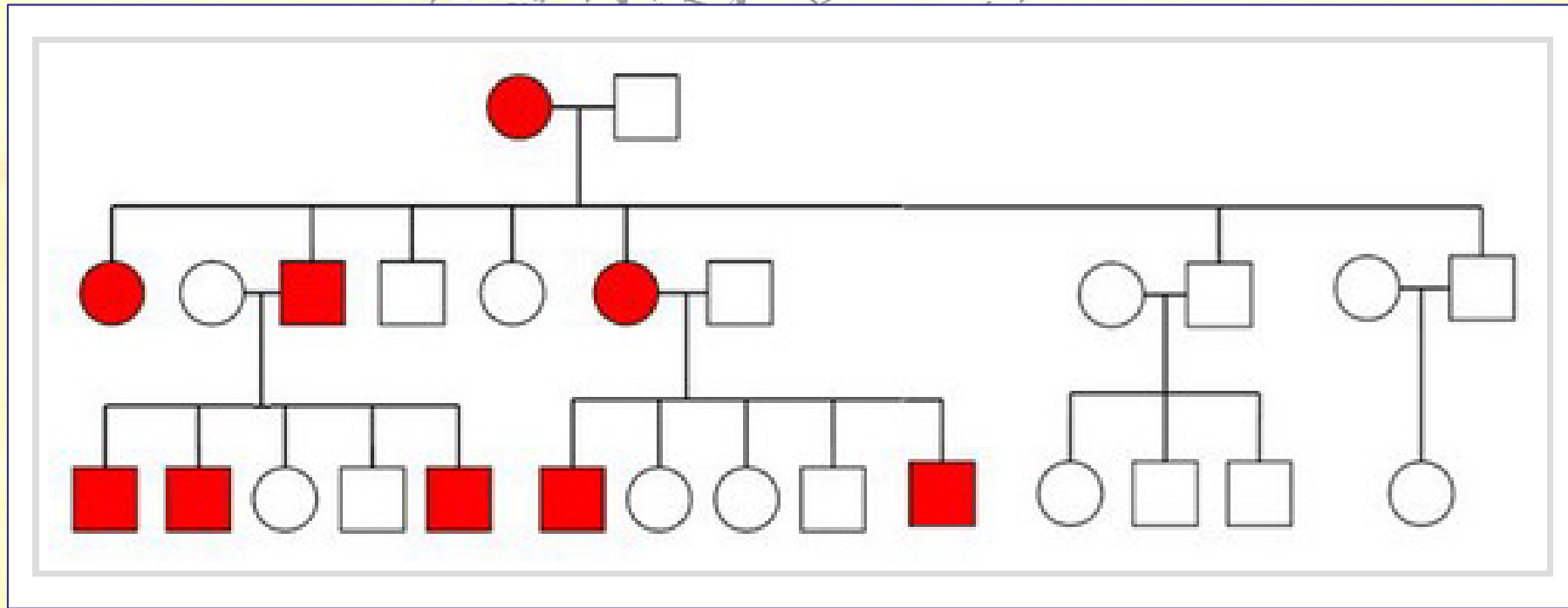
Znak je recesivní

Znak je dominantní

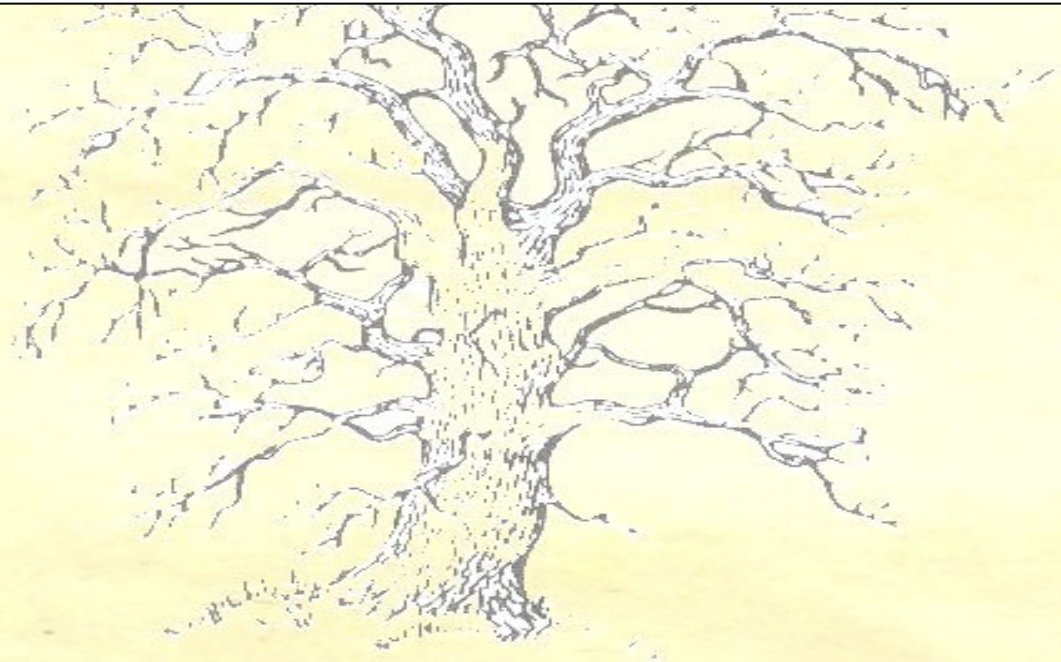

Znak je dominantní

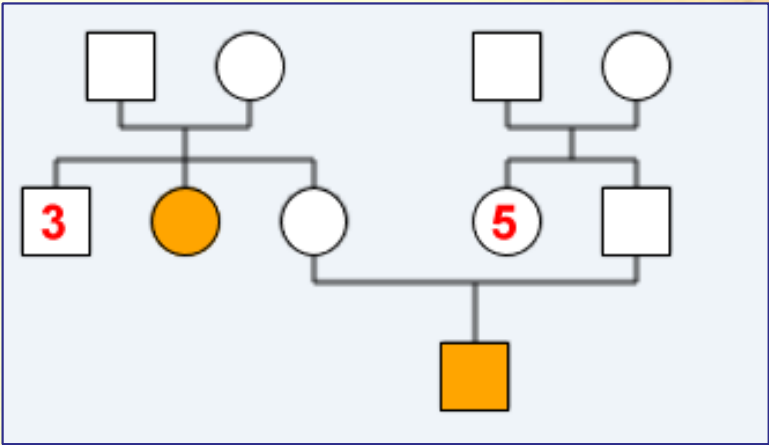
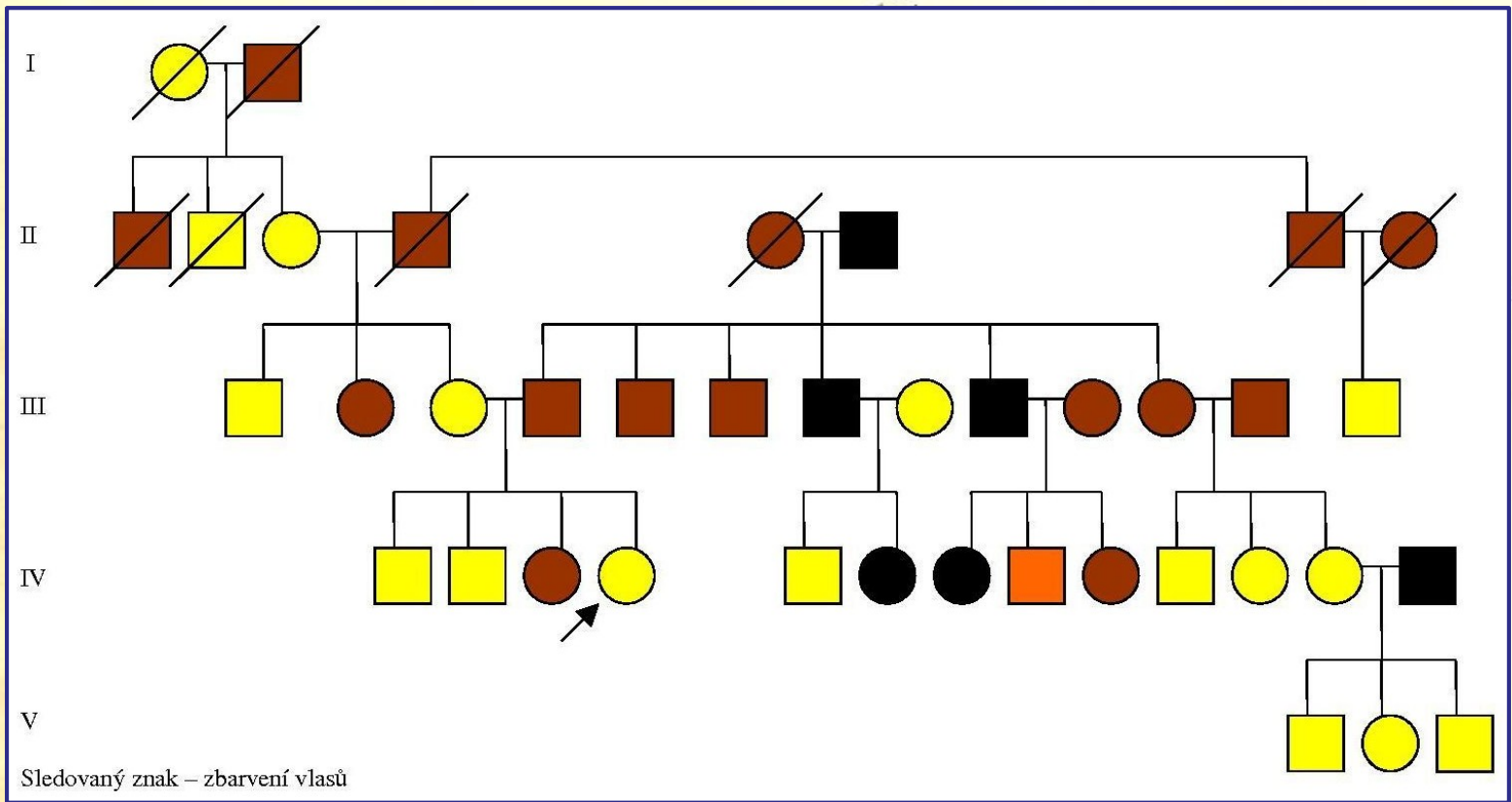

Pokyny k tvorbě vlastního rodokmene a možné znaky

- malujte tužkou od své osoby uprostřed dole
- jen nejbližší příbuzné, vzdálenější předky jen s ohledem na zvolený znak (minimální větvení, zjednodušení u více potomků se stejným znakem)

Pokyny k tvorbě vlastního rodokmene a možné znaky

Pokyny k tvorbě vlastního rodokmene a možné znaky

- malujte tužkou od své osoby uprostřed dole
- jen nejbližší příbuzné, vzdálenější předky jen s ohledem na zvolený znak (minimální větvení, zjednodušení u více potomků se stejným znakem)
- jen znaky, které se ve vaší rodině přenáší
- příklady:
  - dědičné choroby (CF, PK, cholesterolemie, krátkozrakost, Gilbertův syndrom)
  - zbarvení očí, vlasů (zvolit jednu barvu), kudrnatost vlasů
  - levorukost, dolíčky ve tvářích, v bradě
  - abnormality zubů
  - cukrovka, srdečně-cévní onemocnění, anémie
  - předčasná plešatost
  - schizofrenie, MD psychóza, závislosti, dyslektie
  - apod.

Program ve skriptech Praktikum z obecné genetiky

- rodokmen si nejdříve namalujte na papír a program použijte až pro překreslení
- neumí vícenásobné sňatky

PRAKTIKUM Z OBECNÉ GENETIKY
Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity
RNDr. Pavel Lizal, Ph.D.

[Zobrazit menu](#) **Interaktivní sestavení rodokmenu** [Zpět na Rodokmeny](#)

Výběr barvy: Ukázkové příklady: Příklad 1a

Kód rodokmenu:

Pravidla pro čtení z rodokmenů

Zápočtové příklady:

Příklad 1 - odkaz

Příklad 1 [\[nahoru\]](#)

Určete, zda se defekt v zadaných rodokmenech dědí dominantně nebo recesivně a napište do rodokmene pravděpodobné genotypové konstituce.

Pozor:

Příklad 3 [\[nahoru\]](#)

Pro každý z následujících rodokmenů určete, zda se sledovaný znak dědí dominantně nebo recesivně a zdůvodněte. Do rodokmenů запиšte pravděpodobné genotypy.